

Enheten för naturvård

Svartsjö Djurgård SE0110191

Bevarandeplan för Natura 2000-område (enligt 17§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLANDatum
2015-12-17Beteckning
511-30213-2012

Namn	Svartsjö Djurgård	Areal	4,8 ha
Natura 2000-kod	SE 0110191		
Kommun	Ekerö		
Fastställd av Länsstyrelsen	2015-12-17		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
9070	Trädklädd betesmark	4,8 ha	100

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Natura 2000-arter är arter som finns upptagna i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella Natura 2000-arter.

Tabell 2. Arter

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Inga Natura 2000-arter finns rapporterade från området.		

Bevarandesyfte för Svartsjö Djurgård

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för den i området utpekade livsmiljön; trädklädd

BEVARANDEPLAN

Datum
2015-12-17

Beteckning
511-30213-2012

betesmark. Områdets prioriterade värden är knutna till det flerskiktade ekbeståndet med inslag av jätteträd.

Svartsjö Djurgård ligger som en ö i ett åkerdominerat, öppet landskap. Spritt i detta landskap ligger ett flertal dungar med äldre ek som små öar. Ibland växer grov gammal ek i brynen på lite större skogsklädda höjder. Svartsjö Djurgård bedöms tillsammans med andra skyddade områden utgöra ett representativt urval av de finaste miljöerna med gammal grov ek i området. Att det finns möjlighet till spridning till och från närliggande eklokaler är en förutsättning för långsiktiga livsförutsättningar för djur och växter knutna till gammal grov ek. Inom fem km radie från Svartsjö har ca 25 jätteträdmiljöer med gammal grov ek avgränsats i jätteträdinventeringen och det finns åtta nyckelbiotoper med ädellöv. Av dessa är ett naturreservat och ett Natura 2000-område (med tre delområden). Inom tio km radie tillkommer gammal grov ek inom fyra större naturreservat och ytterligare fem Natura 2000-områden med ekhagemiljöer.

Prioritering av skötselåtgärder framgår av tabell 3.

Bevarandemål för Svartsjö Djurgård

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för den i området utpekade livsmiljön uttrycks i detta område i följande mål.

Trädklädd betesmark (9070)

- Arealen trädklädd betesmark ska bibehållas.
- Vegetationen är välhävdat av bete och/eller slåtter, helst bete, varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Antalet gamla, grova och spärrgreniga hålträd som står fria och solbelysta, främst ek ska vara konstant eller öka i framtiden.
- Det ska finnas flera yngre ersättningsträd som står fria från konkurrerande vegetation för att på sikt kunna växa sig grova och spärrgreniga.
- Det ska finnas solbelysta gläntor där solljus når fältskiktet, vilket är en förutsättning för en hävdgynnad flora.
- Det ska finnas död ved i form av stående döda - halvdöda träd, högstubbar, lågor och grova grenar.
- Rödlistade (hotade) arter och för livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att leva kvar i livskraftiga populationer.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Svartsjö Djurgård ligger söder om Svartsjöviken på Färingsö i Ekerö kommun. Området består av en igenvuxen f.d. beteshävdad ekhage. Hagen omges nästan helt av åkermark, förutom mot Svartsjöviken där den gränsar mot en betad strandäng. I övrigt är det omgivande landskapet varierat

BEVARANDEPLAN**Datum**
2015-12-17**Beteckning**
511-30213-2012

med fält, skogspartier, bostadsområden och en hel del ek-/ädellövmiljöer. Närheten till vatten sätter sin prägel på landskapet med vikar och strandmiljöer. Idag finns goda möjligheter till spridning till och från närliggande eklokaler med både grova träd och efterträdare.

Namnet på Natura 2000-området, liksom på det näraliggande naturreservatet Djurgård, är kvarlevor efter en i äldre tid troligen mer sammanhänga ekhagemiljö i form av en jaktpark, djurgård, tillhörig det kungliga slottet Svartsjö.

Lunden klassades som nyckelbiotop i Skogsstyrelsens nyckelbiotopinventering 1998.

Beskrivning av arter/livsmiljöer

Trädklädd betesmark (9070)

Ekhagen har lång kontinuitet som beteshävdad hagmark med ett glest trädskikt av ek. Efter det att betet upphörde har hagen successivt slutits och har idag karaktären av skogslund. Ek i varierande åldrar dominerar helt trädskiktet, även om det också finns inslag av andra arter såsom ask, lönn, apel, alm, fågelbär, hägg, oxel, rönn och tall (främst på bergbundna höjder). Vissa av ekarna är senvuxna medan andra är riktigt grova och spärrgreniga. Vid trädinventeringen 2007 noterades 7 ekar över 1 meter i brösthöjdsdiameter inom Natura 2000-området, samt drygt 3 något klenare hålträd (med mulm) av ek. Merparten av ekarna är dock medelålders, rakstammiga. I brynen växer en hel del vidkroniga små ekar. De östra och södra slutningarna har sedan länge slutit sig till skog dominerad av rakstammig ek. Här finns enstaka ekar som på sikt skulle kunna utvecklas mot vidkronighet. Även en del lönnar, särskilt i öster, har potential att utvecklas till vidkroniga träd. Buskskiktet domineras av slån och är mycket kraftigt utvecklat med på sina ställen nästan ogenomträngliga buskage. I övrigt finns hagtorn och nypon samt inslag av skogstry, berberis, druvfläder, måbär och krusbär. Gott om enbuskar som idag står för skuggigt och är glesa eller döda vittnar om att det tidigare funnits större öppna gläntor, främst i söder och väster.

Grässvålen är med tanke på igenväxningen relativt väl utvecklad, främst i hållmarksgläntor och i de västra och norra brynen. Här finns rester av hävdgynnad flora kvar med arter som ängshavre och brudbröd. Bland lavar på grov ek kan nämnas de typiska arterna rödbrun blekspik, som förekommer tämligen rikligt, samt gul dropplav och brun nållav, även de i rikliga förekomster.

Området är delvis bergbundet och har ett rikligt inslag av mossbelupna stenblock, t.ex. ett större parti i områdets nordöstra del.

BEVARANDEPLAN

Datum
2015-12-17

Beteckning
511-30213-2012

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

Trädklädd betesmark (9070)

De mest aktuella hoten för Svartsjö Djurgård är:

- Förbuskning med framförallt stora slånbuskage.
- Beskuggning av äldre ekar med yngre träd och buskar etc. som växer in i kronan och/eller skuggar stammen.
- Ingen eller alltför svag hävd.

Övrigt som kan skada/hota livsmiljön:

- Exploatering.
- Större skogsbruksåtgärder såsom avverkning, markberedning och skogsplantering.
- Virkestransporter eller körning med andra tyngre fordon kan skada för livsmiljön viktiga markförhållanden, samt leda till förändrad hydrologi.
- Oförsiktigt utförda och/eller för snabba röjningsinsatser.
- Vinterbete med eutrofieringseffekt som följd. Det kan också skada marken.
- Bortstädning av döda träd och/eller högstubbar utgör ett direkt hot mot de arter som lever på dessa substrat.
- Brist på unga ekar som ersättningsträd till de gamla ekarna.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Behov av ytterligare reglering

Avtal eller miljöersättning behövs för att säkra att området hävdas.

BEVARANDEPLAN

Datum
2015-12-17Beteckning
511-30213-2012

Förslag till skötselåtgärder

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder för Svartsjö Djurgård. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/område/art	Åtgärd	Tidsplan
Trädklädd betesmark (9070)	<p><i>Stängsling och återupptaget bete. Betespåsläpp så tidigt som möjligt, helst i början av maj. Alternativt slätter.</i></p> <p><i>Røj kring gamla grova ekar. Gallra fram yngre och medelålders träd med potential till vidkronighet.</i></p> <p>Røj slånbuskage. På sikt bör ganska lite slån lämnas kvar. För att begränsa omfattningen av rotskott som betesdjuren inte kan hålla efter bör röjningen ske stegvis, men redan det första steget behöver vara omfattande för att betesdjuren ska kunna röra sig i hela hagen.</p> <p>Östra slutningen kan förbli sluten, men røj kring grova träd och potentiella efterträdare av framförallt lönn.</p> <p>Död ved som lågor och grenar kan samlas i högar för att inte täcka för stora delar av marken.</p>	<p>Omgående, årligen.</p> <p>Börja omgående.</p> <p>Några år efter bete och frihuggning.</p> <p>Vid behov.</p> <p>Vid behov.</p>

Bevarandestatus i dag

Tabell 4. Bevarandestatus hos ingående livsmiljöer och arter.

Livsmiljö/art	Bevarandestatus
Trädklädd betesmark (9070)	Ej gynnsam pga igenväxning

Inventeringar i området och andra referenser

Länsstyrelsen i Stockholms län, 2007. Trädinventering.

Skogsvårdsstyrelsen, 1998. Nyckelbiotopsinventering.

<http://www.naturvardsverket.se>. Naturvårdsverkets Art- och naturtypsvisa vägledning.

BEVARANDEPLAN**Datum**
2015-12-17**Beteckning**
511-30213-2012**Karta Svartsjö Djurgård Natura 2000-område**

Livsmiljöernas sifferkoder i kartan och dokumentet är korrekta liksom namnen i dokumentet. Livsmiljöernas namn i kartan kan dock vara felaktiga.

